

Vergaderjaar 2025–2026

36 045

Situatie in Oekraïne

Nr. 293

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE HANDEL EN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 24 april 2026

Tijdens het plenaire debat over de staat van de oorlog in Oekraïne op 24 maart jl. met de Minister-President, Minister van Buitenlandse Zaken en de Minister van Defensie, heeft het kabinet toegezegd uw Kamer te informeren over de inzet om het Nederlandse bedrijfsleven versterkt te ondersteunen bij activiteiten in Oekraïne en acties om kansen te benutten. In deze brief ga ik in op deze inzet.

Het herstel en wederopbouw van Oekraïne is een urgente opgave, die complementair is aan militaire steun en van groot belang is voor de duurzame stabiliteit, veiligheid en economische ontwikkeling van Europa. Nederland heeft er belang bij dat Oekraïne zich ontwikkelt tot een weerbare en economisch sterke partner. Nederlandse bedrijven kunnen hieraan een belangrijke bijdrage leveren op terreinen waar Nederland sterk in is, zoals energie, gezondheid, landbouw en water. Wederopbouw biedt niet alleen perspectief voor economisch herstel van Oekraïne, het biedt ook concrete kansen voor het Nederlandse bedrijfsleven. Het kabinet steunt Nederlandse bedrijven zich goed te positioneren op de Oekraïense markt en bij de Oekraïense publieke sector, zodat de bedrijven kunnen bijdragen aan herstel en wederopbouw en tegelijkertijd de commerciële kansen die dit biedt kunnen benutten.

Het kabinet zet in op het vergroten van het aandeel van de Nederlandse private bijdrage in het herstel en de wederopbouw van Oekraïne door het gericht en behoefte-gestuurd ondersteunen van Nederlandse en Oekraïense bedrijvigheid ten behoeve van duurzame economische groei. Dat betekent dat het kabinet het Nederlandse bedrijfsleven ondersteunt door: 1) toegang tot financiering te verbeteren, 2) risico's van zakendoen te verminderen, en 3) belemmeringen van zakendoen weg te nemen. Er is op deze terreinen al veel tot stand gebracht, maar de publieke ondersteuning en publiek-private samenwerking blijft belangrijk voor de essentiële positionering van het Nederlands bedrijfsleven. In de uitwerking van de niet-militaire steun aan Oekraïne, zal het kabinet bezien welke middelen

beschikbaar gemaakt kunnen worden voor steun in samenwerking met het Nederlandse bedrijfsleven.

Actieve inzet voor het Nederlandse bedrijfsleven

Zakendoen in Oekraïne is niet vanzelfsprekend. Maar ondanks de risico's is er veel bereidheid bij Nederlandse bedrijven om zaken te (blijven) doen in Oekraïne. Veel Nederlandse bedrijven zijn, ondanks de Russische agressie, actief gebleven in Oekraïne: waar voor de oorlog ca. 350 Nederlandse bedrijven actief waren, zijn er naar schatting nog steeds 250 actief. De ontwikkeling van de handelsstromen onderstreept deze betrokkenheid en laat zien dat de economische relatie zich herstelt en perspectief biedt voor verdere groei. In 2021 importeerde Nederland voor 2,1 miljard euro uit Oekraïne. In 2022 en 2023 leidde de oorlog tot een duidelijke terugval, maar in 2024 is de import hersteld naar 2,3 miljard euro. Ook de export blijft substantieel: 1,6 miljard euro in 2024.

Recent vond in Breda de jaarlijkse bilaterale Lviv-conferentie plaats met parallel daaraan een Nederlands-Oekraïens Business Forum. Daar is met ca. 80 Nederlandse en Oekraïense bedrijven gesproken over samenwerking, investeringskansen en het wegnemen van belemmeringen. Tijdens een ronde-tafel met vier internationale financiële instellingen (IFI's) is verkend hoe Nederlandse bedrijven beter toegang tot financiering kunnen krijgen. De uitkomsten van deze gesprekken worden meegenomen in de verdere bilaterale en multilaterale inzet. Daarnaast heeft gerichte *matchmaking* tijdens het Business Forum geleid tot nieuwe contacten tussen Nederlandse en Oekraïense bedrijven, die momenteel worden uitgewerkt.

Ook de eerste bewindspersoon-geleide, niet-defensiegerelateerde handelsmissie in januari 2026 heeft concrete resultaten opgeleverd. Aan de missie namen 17 Nederlandse bedrijven deel uit de energie- en gezondheidssector. Het bezoek stond in het teken van bilaterale gesprekken met Oekraïense autoriteiten, discussies met IFI's en ontmoetingen tussen het Nederlandse en Oekraïense bedrijfsleven. Tijdens de missie zijn twee Memoranda of Understanding tussen bedrijven uit beide landen ondertekend op het gebied van energie, met een gezamenlijke waarde van ca. 25 miljoen euro. Deze projecten richten zich op decentrale energievoorziening en duurzame energieproductie, en dragen direct bij aan de energiezekerheid van Oekraïne.

Een belangrijke rol voor het structureel verbeteren van het ondernemingsklimaat in Oekraïne loopt via de Business Advisory Council (BAC) van het Ukraine Donor Platform. Het bedrijf Philips vertegenwoordigt het Nederlandse bedrijfsleven in de BAC. Philips haalt regelmatig, samen met VNO-NCW en het Ministerie van Buitenlandse Zaken, informatie op bij het Nederlandse bedrijfsleven over ervaren knelpunten. Binnen de BAC wordt vervolgens concreet gewerkt aan het wegnemen van belemmeringen in regelgeving, markttoegang en investeringsvoorwaarden. Hiermee draagt de BAC bij aan structurele verbeteringen van het ondernemingsklimaat in Oekraïne, waarvan ook Nederlandse bedrijven direct profiteren.

Daarnaast zijn in 2022 publiek-private platforms opgezet in de sectoren agrifood, water en gezondheid. Eind 2025 is hier energie aan toegevoegd. Binnen deze platforms werken Nederlandse bedrijven gezamenlijk aan marktverkenning, consortiumvorming en projectontwikkeling. Dit heeft geleid tot een gezamenlijke projectvoorstellen en probleemoplossingen. Ook worden in de platforms *best practices* gedeeld over zakendoen in Oekraïne en wordt gewerkt aan het beter aansluiten op internationale financiering. Het merendeel van de aangesloten bedrijven betreft mkb.

Bij al deze initiatieven wordt ook ingezet op het verbinden van Nederlandse bedrijven aan internationale financiële instellingen zoals de Wereldbank, de *European Bank for Reconstruction and Development* (EBRD) en de Europese Investeringsbank (EIB). Deze instellingen worden actief betrokken bij handelsmissies, conferenties en bij de platforms.

Brede ondersteuning via het handels- en financieringsinstrumentarium

Nederlandse bedrijven kunnen gebruikmaken van het reguliere handelsinstrumentarium via RVO, waarbij Oekraïne bovendien is aangewezen als BHOS-combiland (Kamerstuk 36 180, nr. 133). Dit maakt het mogelijk om hulp en handel beter te combineren, onder andere via een eerste «combitrack» die in 2025 is gestart om bij te dragen aan de Oekraïense energievoorziening.

Via Invest International hebben Nederlandse bedrijven toegang tot diverse financieringsinstrumenten, waaronder DRIVE, DGGF en Develop2Build. Momenteel lopen 4 projecten in Oekraïne in de maakindustrie, bouw-, zuivel- en landbouwsector, ter waarde van 50,8 miljoen euro. Samen met Invest International wordt gewerkt aan het verder toespitsen van de kaders van deze financieringsinstrumenten op de specifieke context in Oekraïne. Dit gebeurt op basis van een voortdurende dialoog met het Nederlandse bedrijfsleven, Oekraïense partners en financiers.

Daarnaast is de exportkredietverzekering (EKV) via Atradius Dutch State Bank beschikbaar gesteld voor Oekraïne. Hiervoor is 60 miljoen euro beschikbaar, waarmee 120 miljoen euro aan exportkredietverzekeringen kan worden uitgegeven. De dekking is in 2025 verhoogd van 95% naar 98%, en de regeling is verbreed naar de defensiesector. Inmiddels zijn via deze faciliteit meerdere transacties gerealiseerd in sectoren zoals landbouw, voedsel en energie-infrastructuur.

De Ukraine Partnership Facility (UPF) is een belangrijk instrument voor het Nederlandse bedrijfsleven, met name het mkb. UPF richt zich op bedrijven en maatschappelijke organisaties die willen werken aan wederopbouw en duurzaam herstel. De regeling is zo ingedeeld dat projecten met een hoger risicoprofiel van de grond kunnen komen. Via de UPF zijn inmiddels in twee rondes (resp. 25 mln. en 32,5 mln. euro) 20 projecten gefinancierd in sectoren als water, energie, gezondheid en bouw. Bij uitvoering van de projecten wordt gekeken naar mogelijke opschaling. Na bepaling samen met de Oekraïense overheid van de prioriteiten voor de derde ronde van UPF (26,5 mln. euro) worden momenteel de eerste projectvoorstellen beoordeeld.

Vanwege hun schaal, sectorkennis en toezicht, loopt een belangrijk deel van de Nederlandse herstel- en wederopbouwfinanciering via internationale financiële instellingen, m.n. de Wereldbank, EBRD, EIB en het *Ukraine Energy Support Fund*. Om effectiviteit en efficiëntie te garanderen werken IFI-projecten veelal met internationale tenders, waarvoor Nederlandse bedrijven zich kunnen inschrijven. Het kabinet zet zich actief in om Nederlandse bedrijven beter te positioneren voor deelname hieraan, onder meer door informatievoorziening, matchmaking en ondersteuning bij consortiumvorming. Hiervoor is ook een extra kracht op de ambassade Kyiv aangesteld. De Nederlandse propositie wordt ook in beleidsdialogen, missies en internationale fora met de IFI's besproken, waarbij in het bijzonder aandacht wordt gevraagd voor unieke expertise van het Nederlandse mkb. Voorts wordt bekeken hoe Nederlandse spelers, zoals Invest International en FMO, kunnen meedingen aan de fondsen die de EU beschikbaar heeft voor de wederopbouw van Oekraïne.

Daarnaast wordt via RVO in-kind steun geleverd aan de Oekraïense energiesector, waarbij Nederlandse marktpartijen essentiële apparatuur leveren voor herstel van de zwaar beschadigde energievoorziening. Voor 2025 en 2026 is hiervoor 30 miljoen euro ter beschikking gesteld. Tevens wordt via een programma van de Nederlandse drinkwaterbedrijven samengewerkt met Nederlandse private bedrijven ter ondersteuning en herstel van de drinkwatersector in Oekraïne. Dit betreft samenwerking op o.a. het gebied van opstellen van lange termijn investeringsplannen, het begeleiden van zonne-energie projecten, het leveren van *asset management software*, het leveren van trainingen voor capaciteits-opbouw en als leverancier van materialen en installaties.

Belemmeringen en verdere inzet

Nederland heeft sinds 2023 een Speciaal Gezant voor Wederopbouw en Bedrijfsleven voor Oekraïne, die een belangrijke rol vervult als aanspreekpunt voor Nederlandse bedrijven en hen ondersteunt bij het leggen van contacten met Oekraïense partners, overheden en internationale financiële instellingen.

Bedrijven geven aan dat met name de veiligheidssituatie en het geldende rode reisadvies een drempel blijven. Dit maakt dat reizen naar Oekraïne voor bedrijven uitdagingen met zich meebrengt, bijvoorbeeld op het gebied van verzekeringen. Er bestaan al enkele verzekeraars die dekking bieden voor zakelijke reizen naar Oekraïne. Het kabinet verkent, in samenwerking met het Verbond van Verzekeraars, welke mogelijkheden er zijn om het zakendoen in Oekraïne verder te faciliteren via verzekeringen die daarvoor dekking bieden.

Het oorlogsrisico maakt dat een deel van de projecten, ondanks het beschikbare instrumentarium, niet financieerbaar blijkt. Deze signalen worden actief opgehaald en besproken met het bedrijfsleven en vormen een belangrijk uitgangspunt voor verdere beleidsinzet. Daarnaast vormen toegang tot financiering en grootte van projecten een uitdaging. De grootte van projecten die door de IFI's gefinancierd worden maakt het vaak lastig voor het Nederlandse mkb om zelfstandig tenders van de IFI's te winnen. Grotere bedrijven hebben meer succes. Hier wordt nauw met de IFI's gewerkt om de deelname van het Nederlands bedrijfsleven, specifiek het mkb, te vergroten.

Het kabinet blijft zich inzetten voor ondersteuning van het Nederlandse bedrijfsleven. Nederland neemt deel aan de *Ukraine Recovery Conference* op 25 en 26 juni in Gdansk, met een delegatie Nederlandse bedrijven. In de tweede helft van dit jaar is het kabinet voornemens een nieuwe, door de Minister van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking geleide handelsmissie naar Oekraïne te organiseren.

De wederopbouw van Oekraïne vraagt om een blijvende gezamenlijke publiek-private inzet van overheid en bedrijfsleven. Het kabinet ondersteunt Nederlandse bedrijven actief bij het benutten van kansen, het wegnemen van belemmeringen en het versterken van hun positie in deze belangrijke fase van herstel. Hiermee wordt bijgedragen aan de wederopbouw van Oekraïne én aan duurzame economische kansen voor Nederland.

De Minister van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking,
S.W. Sjoerdsma